

AteliersTilburg

Jaarverslag 2017

JAARVERSLAG 2017

Voorwoord.

Het jaar 2017 is in veel opzichten een memorabel jaar geworden voor Ateliers Tilburg, haar stichtingen en haar panden. Dit jaarverslag geeft daar een duidelijk beeld van. We merken in toenemende mate dat we een belangrijke voorziening zijn in de stad en daar gelukkig ook van diverse kanten steun in ondervinden. Ik noem in het bijzonder de ontwikkelingen bij de Gemeente naar een Cultuurplan 2017 – 2020. Ateliers Tilburg is opgenomen in de Basis Infra Structuur en krijgt meer steun ook in financiële zin.

Hopelijk leest u dit verslag met interesse en als dat leidt tot vragen of opmerkingen dan horen we dat graag.

Met vriendelijke groeten, namens bestuur en werkorganisatie.

Wilbert van Herwijnen, voorzitter.

Hoofdstuk 1.

Beleid.

- a. Stichting Ateliers Tilburg. Na een grondige voorbereiding in 2016 met diverse stadsgesprekken Cultuur en enkele gerichte gesprekken is het Cultuurplan Tilburg 2017 – 2020 gelanceerd. Onder de titel “Stad van makers’ toont Tilburg de ambitie om aan cultuur ruimte te geven, om te groeien en te bloeien. Wij herkennen hierin ons pleidooi om als stad van makers:
  - voldoende goede en betaalbare ruimtes te hebben om te maken. Dat kunnen ateliers en ook werk- en broedplaatsen zijn.
  - voldoende ruimtes te hebben om het gemaakte te kunnen tonen.
  - In onze beleidsontwikkeling voelen we ons gesteund door belangrijke opmerkingen uit de stadsgesprekken. Het is van essentieel belang om beter zichtbaar en vindbaar te zijn. Om samen te werken en verbindingen te leggen met andere (culturele) instellingen in de stad. Bovendien dient cultuur een beter bereik te krijgen middels educatie en participatie. Tilburg is een stad met wat wij een “Schatkamer” aan talent noemen. Veel kunstvakopleidingen en een boeiend klimaat voor talenten en experimenten.
- b. Gezien deze beleidsaccenten gericht op makers is het een goede ontwikkeling dat Ateliers Tilburg is opgenomen in de Basis Infra Structuur en daarmee kan rekenen op subsidie voor de periode 2017 – 2020. Met de woorden van het Cultuurplan: “Ateliers Tilburg maakt deel uit van het culturele hoofdwegennet van de stad, het is een instelling die een cruciale schakel vormt in de culturele infrastructuur”.(einde citaat) We worden opgenomen in deze B.I.S. “omdat de artistieke en zakelijke kwaliteit is aangetoond, erkend en herkend” (einde citaat) Ateliers Tilburg paste als eerste culturele instelling in Tilburg de Code Cultural Governance toe en juicht toe dat dit nu verplicht wordt.
- c. De vertaling van deze woorden is in de Cultuurnota opgenomen als beleidsdoel 9: voorzien in atelier- en oefenruimtes passend bij de ambitie van Tilburg als makers –stad. Van belang is om onderzoek te doen naar het aantal beschikbare **gemeentelijke** faciliteiten als oefen- en atelierruimte. Maar ook met organisaties en instellingen met maatschappelijk vastgoed zoals onderwijs-, welzijns- en zorginstellingen moet overleg plaatsvinden. En de particuliere sector blijkt in toenemende mate partner van Ateliers Tilburg te worden in het beschikbaar stellen van ruimtes.

Beleidsdoel 9 is samen met 3 andere doelen benoemd als prioritaire doelenom steun aan te geven en ze te versterken. Hetgeen een financiële impuls betekent van € 600.000.- voor de 4 doelen samen.

De Cultuurnota kent meer instrumenten om steun te geven aan makers. Ik noem “kunstenaarsinitiatieven” en het “makersfonds” respectievelijk een budget bestemd voor en door kunstenaars in 1 ronde van vier jaar en een flexibel inzetbaar jaarbudget. In de praktijk zien we dat diverse huurders uit de Atelierpanden hierdoor gesteund worden.
- d. Het mag duidelijk zijn dat de Cultuurnota 2017 – 2020 veel aandacht heeft gekregen in de bestuursvergaderingen van Ateliers Tilburg. Dat heeft tot een uitgebreide reactie geleid richting Gemeente met als hoofdpunten:
  - We delen de ambitie om een duurzaam aanbod van 200 ateliers te realiseren. In een gezonde balans tussen structureel in beheer hebben en tijdelijk in beheer hebben. Die laatste categorie kost in verhouding meer tijd en inzet van kennis en kunde van medewerkers en bestuursleden. Bovendien betekent het zoeken naar en doorlichten van

- geschikte en betaalbare panden helaas dat er de nodige afvallen, want te duur of deel uitmakend van commerciële trajecten. We constateren dat we met een subsidie van € 65.000.- voor de organisatie het beheer verzorgen van 9 panden met 9 mensen (vaak parttime) in dienst en een begroting van ongeveer € 800.000,- Daar is de rek uit.
- We blijven aandacht besteden aan starters als prioritaire doelgroep. Jaarlijks komen er tientallen afgestudeerden van de Fontys kunstvakopleidingen waarvoor een atelier (ook een tijdelijk atelier) een goed begin kan zijn van een loopbaan als kunstenaar.
  - We merken in de praktijk dat er meer aandacht besteed moet worden aan diversiteit. Dat heeft te maken met beoogde doorstroming in de panden maar ook met het willen bedienen van diverse kunstzinnige disciplines. Aandacht voor muzikanten, dansers, theatermakers en circusartiesten en de gewenste dwarsverbanden. En aandacht voor plekken om het gemaakte te tonen, om podium te bieden en daarmee publiek te bereiken. Hotspots en broedplaatsen waar mensen elkaar ontmoeten, elkaar inspireren en mogelijk samenwerken. Het voorzieningenniveau van muziek- en dansruimtes vraagt meer investering dan een atelier en kan ook niet terugverdiend worden uit alleen de huur. Een investering door de gemeente om de onrendabele top af te dekken van een structurele locatie is dan meer dan welkom.
  - We vragen aandacht voor twee voorzieningen waar we niet aan toe komen. Allereerst onderzoek met diverse partijen naar de woon-werk mogelijkheden voor kunstenaars. Ten tweede prioriteit voor muzikanten die al jarenlang onderbedeeld zijn qua voorzieningen.
  - Gezien de verbreding naar meer kunst disciplines en de daarmee samenhangende behoefte aan diverse locaties is het nodig dat er een centrale regie komt om die belangen te behartigen.
- e. In de discussie over kunst en cultuur speelt een sterk pleidooi voor de intrinsieke waarde van kunst en cultuur. Een waarde die in zichzelf is gelegen, schoonheid bijvoorbeeld. Daarnaast speelt ook een benadering waarbij de kunstenaar geplaatst wordt in relatie tot diverse domeinen. Daardoor vindt ontmoeting, uitwisseling, interactie, ontwikkeling plaats. In onderstaand schema geven we dat meer met aandacht voor de rol die wij daarbij hebben of voor ons zien weggelegd.
- Kern van ons werk zit in het kwadrant linksboven. Doelstelling is zeker 200 goede en betaalbare ateliers in beheer hebben. Daarnaast willen we werk- en broedplaatsen ontwikkelen met name voor prioritaire thema's in samenwerking met andere instellingen en organisaties.
- In kwadrant 2 staat "ontmoeting" centraal. We streven ernaar in elk pand een ontmoetingsplek te hebben. Ontmoeting van collega's ook van andere disciplines. In 1 slagzin gezegd: "innovaties ontstaan waar disciplines elkaar ontmoeten" Daar kennen we al diverse voorbeelden in de praktijk van.
- In kwadrant 3, rechtsonder, staat de relatie tot de markt centraal. De kunstenaar moet zichtbaar en vindbaar zijn en communicatie en promotie zijn dan van essentieel belang. We ontwikkelen permanent instrumenten in dat verband.
- In het vierde kwadrant staat de relatie van kunst met andere maatschappelijke thema's centraal. Samenwerking met andere instellingen en organisaties is uitgangspunt. Bijvoorbeeld met betrekking tot "zorg" heeft de samenwerking met de Alzheimer Vereniging Midden-Brabant positief gewerkt. Momenteel is een project met GGZ Breburg in voorbereiding.

Ateliers Werk- en Broedplaatsen (core-business) <i>Goede betaalbare atelierruimtes</i> Rol: initiërend - Antwoord geven op vragen m.b.t. doorstroom In- en uitstroom. Actief beleid. Broedplaatsen: - Textiel - Muziek - Grafiek - Dans	Ontmoeting Rol: faciliterend en stimulerend - Digitale -> nieuwe website - Podium -> 'schatkamer'-> routes maken met interactieve momenten: - Carré -> open dag en Salon / Poortgebouw
Maatschappij Rol: innoveren en verbinden - Onderwijs -> FHK, CiST, FACTORIUM - Zorg – GGZ Breburg - Wijkontwikkeling	Markt Rol: faciliterend en stimulerend - Series van blogs, b.v. 'Brood op de plank' - Gastatelier - CULT (bijlage bij Koerier over kunst & cultuur) - en ook Schatkamer - presentaties

F. ketenbenadering.

Talentontwikkeling	maken/produceren	distributie/tonen
CiST Factorium	<u>makersstad</u> Ateliers/10 panden 200 ateliers met zeker 250 personen	podium in panden PARK
Try-Out Cultuur	werkplaatsen:	pop-up store
Kunst- en cultuureducatie Goretti	grafiek textiel	markten
Fontys-themaweken en faculteiten ABV-Drama Rockacademie. Art-Fact (amateurs)	muziek dans	

Net een slag anders is het plaatsen van ons werk in een ketenbenadering. Centraal staat natuurlijk de kolom “maken, produceren” waarvoor ateliers en werk- broedplaatsen nodig zijn. En plaatsen om het gemaakte te tonen (zie de kolom ernaast) De eerste kolom geeft de voedingsbodem aan voor ateliers. De talentontwikkeling door programma’s in het onderwijs, en buitenschools bij Factorium, wat kan leiden tot doorgroei naar opleidingen als Fontys. Andersom spelen veel huurders van Ateliers daar ook een rol in. Zeker 80 van onze huurders hebben ook een pedagogische en vakdidactische achtergrond. En zijn actief in de programma’s van CiST, Factorium en het onderwijs.

Hoofdstuk 2.

Panden.

a.

In de eerste helft van 2017 hebben we de panden Gebouw68, Lokaal 21 en Bisschop Zwijsenstraat 18 en 20 (moeten) verlaten.

1. Gebouw68. Vanaf november 2015 hebben we dit voormalige kantoorcomplex inclusief grote kantine van de NS in beheer gehad. In het hartje van de Spoorzone waardoor we alle ontwikkelingen in dit gebied hebben meegemaakt. Een prima locatie voor een diversiteit aan kunstenaars, ontwerpers en een salsa dansschool. Cateringbedrijf Smeer 'm heeft hier haar eerste stappen gezet. Met steun van de gemeente zijn basisvoorzieningen aangebracht. Theaters Tilburg heeft tentoonstellingspanelen beschikbaar gesteld waardoor we een afgeschermd route door de grote hal konden maken. Uiteindelijk zijn de laatste kunstenaars in april 2017 vertrokken.

2. Lokaal21 Deze voormalige basisschool De Vuurvogel in de Korte Schijfstraat 21 is vanaf 15 december 2011 bij Ateliers Tilburg in beheer geweest. Het was bekend dat dit een tijdelijk pand was. De locatie in het hartje van de stad is zeer aantrekkelijk voor woningbouw en met name het collectief – private opdrachtgeverschap gaat hier woningbouw ontwikkelen. In totaal waren hier 16 ateliers en bovendien een grote aula / ontmoetingsruimte. Die o.a. plaats bood aan onze nieuwjaarsreceptie maar ook aan de Cultuurnacht Tilburg. Anekdotisch was de consternatie omtrent een muurschildering van (mogelijk) een beroemd Nicaraguaans kunstenaar. Bij nader inzien bleek dit een product van een leerkracht met haar klas te zijn.!

Uiterlijk 1 april 2017 is het gebouw leeg en veegschoon opgeleverd. Bij het afscheid werd de naam Lokaal21 veranderd in Kaal21.

Gedurende de looptijd van ruim 5 jaar heeft zich in dit pand een hechte kern van kunstenaars gevormd die nu samen in de locatie 3 Suisses zitten

3. Bisschop Zwijsenstraat 18 en 20.

Maandag 13 maart 2017 schrijft medewerker Huub van der Ven van de gemeente Tilburg: “vandaag voor de 2de maal de oplevering gedaan en nu naar volle tevredenheid”. Achter deze formulering schuilt een incident want die 2de oplevering was nodig omdat er ineens haast gemaakt werd bij de Gemeente. De overeengekomen planning voorzag vertrek van de kunstenaars uiterlijk 1 juli 2017. Echter, de beoogde eigenaar (een combinatie van ondernemingen onder de naam Ozive) wilde zo snel mogelijk een destructief asbestonderzoek om een zo correct mogelijke waardebeoordeling te maken. De gemeente ging mee in deze haast en zegde de huur per 1 april op. Dat leidde tot enige publiciteit waarin de kunstenaars hun ongenoegen uitten. In een goed gesprek met de wethouder en enkele ambtenaren is deze kwestie opgelost. Eind december 2017 heeft het College van B en W besluiten genomen m.b.t. de herontwikkeling en restauratie van deze panden inclusief de kapel. Hierdoor blijven ze als gemeentelijke monumenten en meer in het algemeen als historisch erfgoed behouden.

Opmerkelijk is wel dat het gebruik van deze panden (plus prachtige kapel !) is ingegaan op 1 februari 2010 met een looptijd van 6 maanden en daarna verlenging van maand tot maand. We hebben ruim 7 jaar deze panden in beheer gehad. Eerdere jaarverslagen geven een staalkaart te zien van de mooie meestal beeldende projecten in de kapel. Maar ook diverse geluidsopnames zijn daar gemaakt. En dansvoorstellingen. Meestal in een intieme setting. Begrijpelijk dat er nog steeds vragen binnenkomen om de kapel te gebruiken.

Pand nummer 18 was een vrijplaats voor met name de studenten van de Academie Beeldende

Vorming van Fontys. Pal tegenover de opleiding gelegen hadden een tiental studenten daar een eigen werkplek. Waar ze altijd terecht konden en de materialen met een gerust gevoel achter konden laten. Het blijkt dat de behoefte aan zulke rauwe vrijplaatsen groot is.

b. Gelukkig staat daar tegenover dat er ook panden zijn bijgekomen.

1. We hebben de bovenste verdieping van het 3Suisses gebouw in beheer genomen. In de loop van het eerste kwartaal van 2017 zijn veel van de kunstenaars, die hun atelier moesten verlaten ingetrokken. In totaal zijn hier 21 ateliers in een vierkant met een patio in het midden. De overeenkomst met de eigenaar is aangegaan voor een periode van 5 jaar met de wederzijdse intentie tot verlenging. Alle ruimtes zijn in gebruik en omdat veel mensen elkaar kenden van een eerdere locatie is er sprake van een levendige vereniging van huurders. Met steun uit het gemeentelijke fonds om panden geschikt te maken voor ateliers en ook met steun van de eigenaar hebben we de ruimtes opgeknapt. Genoemd moeten worden voorzieningen voor brandweer en handhaving, cv – voorzieningen, water, beveiliging, internet.

2. De Gemeente Tilburg en Ateliers Tilburg (START) hebben een overeenkomst gesloten per 1 februari 2017 om een gedeelte van het Dröge – pand in gebruik te nemen voor kunstenaars. Tilburgers zullen deze locatie beter kennen als buurman van het Textielmuseum of als Tilburgse Dans- en Muziekschool (tegenwoordig Factorium geheten) De overeenkomst geldt voor 1 jaar tenzij partijen schriftelijk verlenging zijn overeengekomen. *Opmerking: momenteel is er een allonge bij de overeenkomst getekend betreffende tijdelijke verlenging tot 1 augustus 2018 nu wel met een verlenging van maand tot maand.*

We hebben op de begane grond en tweede verdieping 22 ateliers en 1 gastatelier plus drie grote danszalen in beheer. In het pand zitten twee geluidsstudio's waar we erg blij mee zijn. 1 Studio is als gastatelier voor het seizoen juni 2017 – juni 2018 beschikbaar gesteld aan Sanne Rambags. Sanne is afgestudeerd aan de Academy of Music and Performing Arts (AMPA voorheen Conservatorium) en was een genomineerde voor de Jacques de Leeuwprijs 2017.

Ook bij dit pand, wat al te lang leeg stond, zijn elementaire zaken opgeknapt met steun van de Gemeente. Het eerder genoemde fonds is aangesproken en ook het Vastgoedbedrijf heeft het nodige gedaan om het gebruik veilig en ook energievriendelijker te maken. Eind 2017 zijn de nodige voorzieningen getroffen om zonnepanelen te installeren op Dröge.

Ook dit pand kent een bijna 100% bezetting. Diverse ateliers hebben raakvlak met het Textielmuseum in de productie van stoffen en tassen en andere textiele werkvormen. Daaruit spreekt onze ambitie om tot een structurele samenwerking te komen met het Textielmuseum. Maken (atelier – werkplaats) en tonen – showen (catwalk enz.) aan een geïnteresseerd publiek met de mogelijkheid van kopen (winkel) in een gezellige ambiance (café en leestafel / fotografie).

c. Panden die we in onderzoek hebben genomen en op haalbaarheid bekeken.

We zijn permanent op zoek naar panden gezien de tijdelijkheid van diverse panden in beheer. Ook gezien de vraag van specifieke doelgroepen als musici en ambachtelijke kunstenaars. Inmiddels kent de stad Stichting Ateliers wel en komen er ook voorstellen onze kant uit. We merken wel dat de economie weer opleeft en dat vastgoed binnen de ringbanen mede daardoor weer commercieel aantrekkelijker wordt. Permanent overleg met vastgoedpartijen als Gemeente en zorg- onderwijs- en welzijnsinstellingen is nodig, maar ook bekendheid bij marktpartijen en particulieren is in toenemende mate belangrijk. We noemen enkele voorbeelden waar serieus naar gekeken is, overleg heeft plaatsgevonden met eigenaren en de (financiële) haalbaarheid van is onderzocht.

- een herenhuis in de St. Josephstraat (ondernemer) bleek financieel onhaalbaar
- een pand in de Antoniusstraat (Tiwos) idem
- een pand in de Kooikerstraat (particulier) uiteindelijk andere invulling
- een pand in de Pastoriestraat (onderwijsvastgoed) bleef bestemming onderwijs
- een pand in de Ceramstraat (ondernemer) niet geschikt te maken

d. Panden die we structureel in beheer en in een enkel geval zelfs in eigendom hebben.

1. Carré. Deze naam mag in dit jaarverslag in kapitalen geschreven worden. CARRE is sinds 28 augustus 2017 helemaal eigendom van Stichting Carré. Toen passeerde bij notariskantoor De Kerf & Van Sprang een akte van levering, waarbij de grond onder het pand gekocht werd. (zie foto hieronder met bestuurslid Jan Couwenberg en de notaris) Mede gebaseerd op een taxatierapport van Bresson en Van Kempen Bedrijfshuisvesting. Al eerder was het recht van opstal en recht van erfpacht op het pand gevestigd. Anekdote: het trafo-gebouwtje op het terrein is buiten de koopovereenkomst gebleven !

Voor de financiering van de aankoop zijn we een relatie aangegaan met het Cultuurfonds van Triodos.

Carré is het “moederhuis” van Ateliers Tilburg. Het pand kent 90 ateliers en de nodige opslagen. Het biedt werkplekken aan een staalkaart van kunstzinnige disciplines, waaronder gelukkig ook enkele muzikanten. De kunstenaars zijn verenigd in het Huurders Overleg Carré (H.O.C.) Al langer is er een 10-jarig onderhoudsplan voor Carré. Daarvan afgeleid worden jaarplannen gemaakt vooral op basis van prioriteit. Enige flexibiliteit blijft belangrijk want er gebeuren altijd onverwachte zaken als je denkt beleid te maken. Bijvoorbeeld een cv-leiding die springt. Een tweede factor is de ontwikkeling van nieuwe media zoals Internet wat inmiddels een basisvoorziening in de panden is. En de ontwikkeling van nieuwe technologie bijvoorbeeld in de energiebesparing. We hebben een quickscan uit laten voeren om Carré te verduurzamen. Dat heeft geleid tot een serie maatregelen die daarna op volgorde zijn gezet wat de investeringen zijn en het rendement aan

besparingen.

We willen graag dit gezichtsbepalende gebouw meer openstellen naar de buurt en de stad. Beter zichtbaar maken welke "schatkamer" zich achter het poortgebouw bevindt. Een ruimte maken waarin werk getoond kan worden en ontmoeting met de kunstenaars kan plaatsvinden.

Dat we het pand in eigendom hebben werkt stimulerend. Huurders en het Huurders Overleg Carré komen met voorstellen en initiatieven. Er vinden meer activiteiten plaats en ontmoetingen bij een BBQ of met publiek tijdens de Open Dag. Ook dit jaar (5 november) een groot succes waaraan zeker 30 ateliers deelnamen en zeker 500 bezoekers te noteren vielen. O.a. buurtkrant Armhoefse Akkers besteedde ruim aandacht aan deze dag onder de titel "Carré binnenstebuiten" met veel foto's en kenschetsen van elke deelnemende kunstenaar. Biezonder op deze dag was de uitreiking van de Gouden Speld van de Gemeente Tilburg aan Mark Stalpers, jarenlang gewaardeerd bestuurslid van Carré (en van Ateliers Tilburg) door wethouder Hans Kokke.

2. NS16. De culturele broedplaats in het hart van Tilburg. Met een mix van autonome kunstenaars en creatieve ondernemers. Het pand heeft een goede publieksruimte en minstens 6 keer per jaar vinden er inspirerende projecten en cross-overs plaats. Een voorbeeld: Atelier WATERIDEE exposeerde hier begin februari werk van 35 cursisten, tekeningen, aquarellen, collages en schilderijen. Werk wat tot stand komt op een bijzondere locatie namelijk een atelier aan boord van een sfeervol verbouwd historisch binnenvaartschip, de Drie Gebroeders geheten met als ligplaats de Piushaven.

In 2016 leek het er even op dat het pand een andere bestemming zou krijgen. Het beheer werd in handen gegeven van leegstandsbeheerder Camelot en veel kunstenaars reageerden geschrokken, waren het perspectief kwijt en kozen voor een andere locatie. Gelukkig werd toen de huurperiode verlengd tot 1 mei 2017. Dat bood de gelegenheid om lobby en pressie te ontwikkelen om die ene broedplaats in ons beheer te behouden. Gesteund door beleidsontwikkelingen bij de gemeente (zie het Cultuurplan 2017 – 2020) met een sterk pleidooi voor meer ateliers en werk- en broedplaatsen. De gemeente stelde met dat doel voor ogen een fonds in van 1 miljoen euro. Wij hebben voorwerk verricht door een bouwtechnisch rapport te laten maken door bedrijf Op 't Hoog uit Haaren en met Triodos de financiële mogelijkheden in kaart te brengen. Eind oktober 2017 ontvingen we een officiële koopaanbieding van het gemeentelijk Vastgoedbedrijf. En daar zijn we van harte op ingegaan vol vertrouwen op de goede afloop en met name omdat de kansen op een bijdrage uit het fonds van 1 miljoen voor broedplaatsen als realistisch werden beschouwd. Met name het belang van een accommodatie voor dans in het centrum van de stad (na het moeten stoppen van het gezelschap Trash) is gediend bij zo'n broedplaats. Met Dans Brabant is daarover contact.

3. Goretti, Wilhelminapark 53 en 54.

Kunst en cultuureducatie.

Een prachtig pand met een dynamische mix van 16 ateliers, 6 cursusruimtes en de mooie expositieruimte van PARK. Ook in 2017 mogen we concluderen dat het goed gaat met PARK en dat het goed gaat met de ateliers en hun bezetting. Maar ook dat het minder goed gaat met de cursussen kunst- en cultuureducatie. Er zit geen groei in het aantal cursussen niet qua docenten en ook niet qua dagdelen. De kindercursussen zijn deels meegegaan met KunstKabaal. Ook zijn er kinderen naar Factorium gegaan als gevolg van leuke activiteiten in de beeldende sfeer die we samen met Factorium aanbieden. Zin-in-alles dagen, Zin-in-meer dagen en Kunstmix. We hebben wel op 13 mei een Open Dag georganiseerd als feestelijke afsluiting van het cursusseizoen 2016 – 2017. Iedereen kan komen kijken naar de resultaten van de cursussen fotografie, grafiek, tekenen, schilderen, zeefdrukken, keramiek en modeltekenen. En je opgeven voor het nieuwe seizoen onder begeleiding van een professionele docent.

In september, tijdens "de opening" de gezamenlijke start van het culturele nieuwe seizoen in Tilburg,

zijn we gestart met een nieuw concept. DE SCHATKAMER ! Ateliers Tilburg beschikt over een schatkamer aan talent binnen de panden. Deels de Open Dag van Goretti, nu aan het begin van het seizoen en deels een nieuwe activiteit in samenwerking met Studio van Dusseldorp, ook gelegen aan het Wilhelminapark. Dus een expositie van werk van cursisten Goretti maar nu professioneel vormgegeven, afgedrukt en ingelijst. In combinatie met een expositie van 25 kunstenaars uit de ateliers en een programma van presentaties en optredens. Gedurende het weekeinde van 9 tot en met 11 september bezochten 224 veelal enthousiaste personen deze Schatkamer. Van deze pilot is een uitgebreide evaluatie gemaakt want we gaan door dit concept. (met dank aan Anneke en Wil van Dusseldorp)

4. Lange Nieuwstraat 57 / 59 / 76

Met dank aan Wonen Breburg, woningbouwcorporatie, hebben we ook dit jaar deze panden in beheer gehad met resp. 4 – 3 en 3 kunstenaars. Een centraal gelegen locatie die nauwelijks verloop kent. Kunstenaars hebben vanuit hun ateliers wel veel contact met een pand als NS16 om tentoon te stellen of te repeteren.

5. Deprez.

Het beheer van dit pand was al overgedragen aan woningbouwvereniging TBV. In 2017 is helaas een ontwikkeling op gang gekomen, waarbij de huur opgezegd is van alle huurders. In plaats daarvan komt er een cluster van journalistieke organisaties. Eind van het jaar hebben we onze spullen gepakt en zijn we verhuisd met ons kantoor naar Carré, terug naar “het moederhuis”.

e. Een los element waar we heel blij mee zijn is een lokaal in basisschool de Triangel in de Nazarethstraat. Dit ateliers wordt gebruikt door het duo Moyra en Natasja met als prozaïsche firmanaam By aaa. Moyra Besjes won in 2015 ons gastatelier tijdens de Jacques de Leeuw prijsuitreiking van Fontys. In dat jaar hebben ze een geweldige gadget ontwikkeld, bloemzaad in zakjes met een plattegrond van alle locaties in beheer bij Ateliers Tilburg. Een metafoor voor alle kleur en fleur die kunstenaars in een stad brengen. Het kan zijn dat op termijn in deze school meerruimtes beschikbaar komen.

Werk- en broedplaatsen.

Ateliers Tilburg is positief over de plannen om naast een regulier aanbod aan ateliers ook te komen tot werk- en broedplaatsen. Zie de Cultuurnota 2017 – 2020.

In dit jaarverslag staat kort informatie bij NS16 omtrent een broedplaats voor dans.

Ten aanzien van een broedplaats voor muzikanten is er een positieve ontwikkeling op gang gekomen betreffende een pand aan de Ringbaan-Oost. Op die plek is ooit een serieuze poging ondernomen om te komen tot een 12-tal geluidsstudio's. Jammer genoeg is dat toentertijd niet gelukt maar het raamwerk staat er wel. Geluidsdeskundigen achten het haalbaar en betaalbaar om met doos-in-doos-constructies tot professionele oplossingen te komen.

Ten aanzien van een grafische werk- en broedplaats is er de afgelopen jaren het nodige aan voorwerk verricht. In goed overleg met professionals en vrijwilligers uit de grafische sector in Tilburg is een startdocument opgesteld. Vervolgens is het initiatief onderzocht op haalbaarheid door kennis te maken met grafische werkplaatsen elders, waaronder het Frans Masereel centrum in Kasterlee / België. Met de grafische werkplekken in Tilburg, de Vermijspers in NS16, Rozemarijn Oudejans in Dröge en Linda Arts en John Dohmen in Goretti is contact. De wil om samen te werken is aanwezig, we overleggen verder hoe daaraan vorm geven.

Hoofdstuk 3 Kunst- en cultuureducatie

Kunst en cultuureducatie.

Goretti is een prachtig pand met een dynamische mix van 16 ateliers, 6 cursusruimtes en de mooie expositieruimte van PARK. Het gaat niet goed gaat met de cursussen kunst- en cultuureducatie. Er zit geen groei in het aantal cursussen niet qua docenten en ook niet qua dagdelen. De kindercursussen zijn deels meegegaan met KunstKabaal. Ook zijn er kinderen naar Factorium gegaan als gevolg van leuke activiteiten in de beeldende sfeer die we samen met Factorium aanbieden. Zin-in-alles dagen, Zin-in-meer dagen en Kunstmix. We hebben wel op 13 mei een Open Dag georganiseerd als feestelijke afsluiting van het cursusseizoen 2016 – 2017. Iedereen kan komen kijken naar de resultaten van de cursussen fotografie, grafiek, tekenen, schilderen, zeefdrukken, keramiek en modeltekenen. En je opgeven voor het nieuwe seizoen onder begeleiding van een professionele docent.

In september, tijdens “de opening” de gezamenlijke start van het culturele nieuwe seizoen in Tilburg, zijn we gestart met een nieuw concept. DE SCHATKAMER ! Ateliers Tilburg beschikt over een schatkamer aan talent binnen de panden. Deels de Open Dag van Goretti maar nu aan het begin van het seizoen en deels een nieuwe activiteit in samenwerking met Studio van Dusseldorp, ook gelegen aan het Wilhelminapark. Dus een expositie van werk van cursisten Goretti maar nu professioneel vormgegeven, afgedrukt en ingelijst. In combinatie met een expositie van 25 kunstenaars uit de ateliers en een programma van presentaties en optredens. Gedurende het weekeinde van 9 tot en met 11 september bezochten 224 veelal enthousiaste personen deze Schatkamer. Van deze pilot is

een uitgebreide evaluatie gemaakt want we gaan door dit concept. (met dank aan Anneke en Wil van Dusseldorp)

Kunst – en cultuureducatie in samenwerking met Factorium

KUNSTMIX en de Zin-in-alles-dagen / Zin-in-meer-dagen

We hebben een structurele samenwerking met Factorium en de FHK in de vorm van de jaarcursus KUNSTMIX. Het is een aanbod voor kinderen verdeeld over vier blokken: muziek, dans, theater en beeldend. Voor elke blok zijn 8 lessen ingeruimd. De beeldende lessen worden gegeven door docenten van Goretti of uit onze ateliers. Om praktische reden vonden dit jaar alle lessen plaats in het gebouw van Factorium.

KUNSTMIX werd ook aangeboden in de Reeshof en afgesloten met een eindexpositie van de kinderen.

Daarnaast nemen we jaarlijks deel aan de Zin-in-alles-dagen en Zin-in-meer-dagen in de carnavals- en herfstvakantie. Het is een beknopte versie van KUNSTMIX met allerlei workshops op één dag. Ook hierbij worden onze docenten “beeldend” ingezet. Het zijn populaire dagen met 140 kinderen per dag, een uitverkocht huis. Met Factorium is een goed

overleg gericht op het perspectief om “beeldend” een structurele plaats te geven in het aanbod van Factorium.

In mei stonden we ter promotie met korte workshops beeldend en een kleurrijke presentatie op het Factorium-Festival. Dit festival wordt goed bezocht door geïnteresseerde ouders en kinderen.

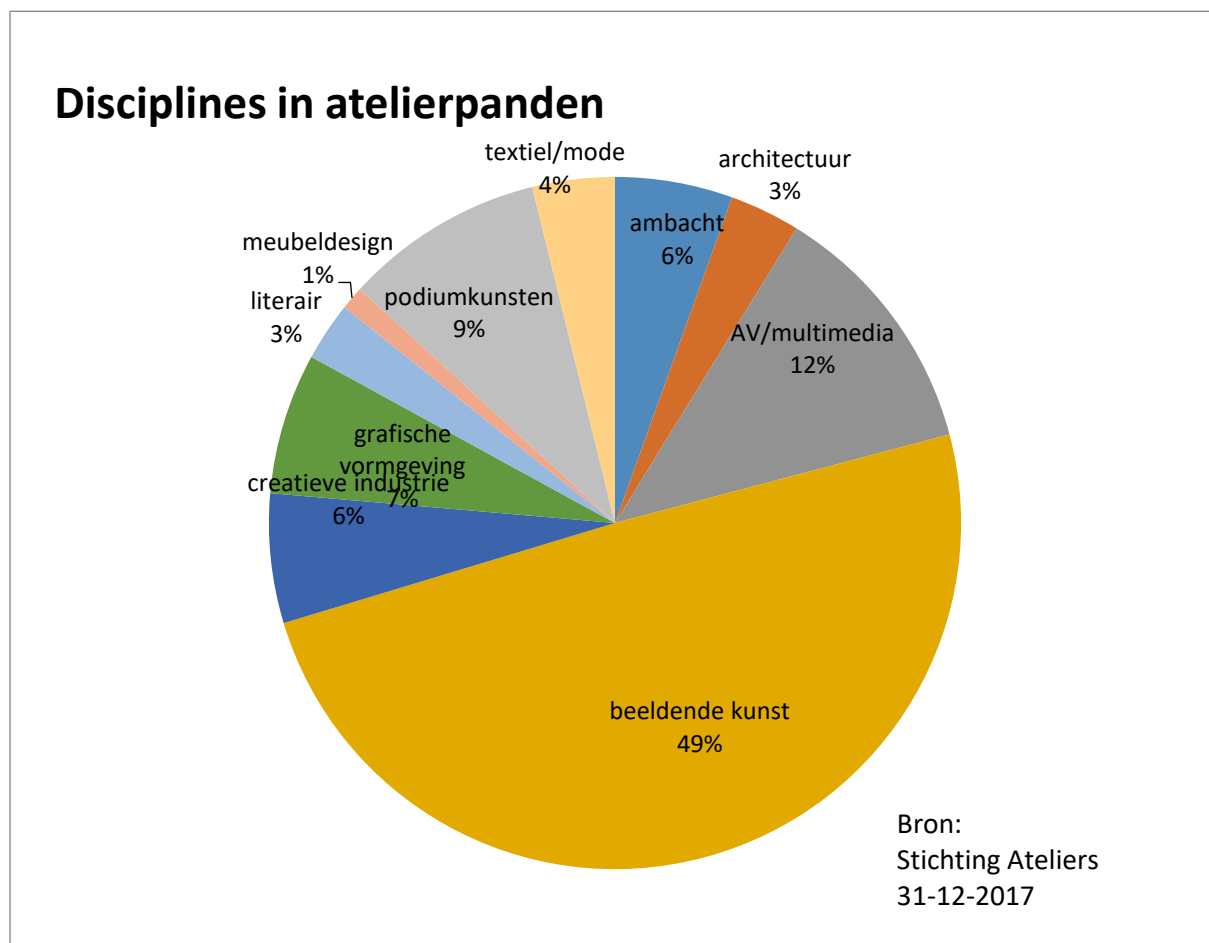
Try-out cultuur / Sjors Creatief

Eind 2017 kwam er voor het derde jaar vanuit CIST met steun van de Gemeente een verzoek tot deelname aan Try-out cultuur, een kennismaking voor basisschoolkinderen met cultuur. De opzet is om zoveel mogelijk kinderen in de gelegenheid te stellen op een laagdrempelige manier kennis te maken met culturele activiteiten. Belangrijke criteria: het bieden van kwaliteit en continuïteit. Kinderen schrijven in voor inspirerende workshops. Als het bevalt dan kunnen ze een langer traject volgen. In 2017 hebben we kunstenaars uit onze ateliers gevraagd hun cultureel aanbod kenbaar te maken. Met o.a. de volgende deelnemers als resultaat: Pieter-Max Schultz (2D/3D), Joep van Gassel (graffiti), Linda van Os (stempelen) Een positief neveneffect is dat we op deze manier kunstenaars ondersteunen bij het uitoefenen van hun beroepspraktijk.

Hoofdstuk 4 de doelgroep.

Disciplines.

<i>Disciplines in atelierpanden</i>	<i>Aantal</i>	<i>Percentage</i>
ambacht	10	5%
architectuur	6	3%
AV/multimedia	22	12%
beeldende kunst	90	49%
creatieve industrie	11	6%
grafische vormgeving	12	7%
literair	5	3%
meubeldesign	2	1%
podiumkunsten	17	9%
textiel/mode	7	4%
Totaal	182	100%

Deze gegevens wijken enigszins af van de cijfers van 2016. Uit onderzoek blijkt dat dit vooral een kwestie van definiëren is. Al bij aanmelden blijkt dat de kunstenaar meerdere disciplines opgeeft. Dan is het vervolgens de vraag hoe de aanmelding verwerkt wordt in de systematiek van Ateliers. De helft van de kunstenaars rekenen we tot de categorie beeldend. Maar ook andere disciplines zijn vertegenwoordigd en dat is een positief signaal voor de verbreding van onze huisvesting van die discipline.

Instroom – Doorstroming – Uitstroom

In 2017 hebben we meer dan ooit tevoren te maken gehad met het moeten verlaten van panden en het betrekken van nieuwe panden. Dat leidt natuurlijk tot een enorme uitstroom uit het ene pand en een vergelijkbaar grote instroom in andere panden. Hetgeen leidt tot een stevige werkdruk in de financieel-administratieve hoek.

In grote lijnen is dat in 2017 aardig gelukt. Dat wil zeggen voor het merendeel van de kunstenaars die geen specifieke eisen aan de ruimte stellen. Voor sommigen is een atelier op de begane grond een must i.v.m. laden en lossen. Of de aanwezigheid van een lift in het pand. Voor de muzikanten blijft de situatie slecht. Het Dröge-pand heeft 2 geluidsstudio's opgeleverd en we zijn in onderhandeling om aan de Ringbaan-Oost een pand met mogelijk 12 geluidsstudio's te betrekken.

Ten aanzien van **doorstroming** staat de afspraak om een beleidsnotitie te maken. Die notitie ligt er nog niet maar we hebben er in 2017 tijdens bestuursvergaderingen met regelmaat over gesproken. Mede op basis van beleid bij collega atelierbeheersorganisaties in het land.

Doorstroming is o.i. geen doel op zichzelf. We willen makers werkruimte bieden, goede en betaalbare werkruimte, dat is ook onze opdracht vanuit de gemeente. We willen talent voor Tilburg behouden, want dat is van betekenis voor de aantrekkelijkheid van de stad, voor de mensen die er wonen en voor een goed vestigingsklimaat voor bedrijven, instellingen en organisaties.

Doorstroming is belangrijk als er te weinig ruimtes zijn of als er ruimtes bezet worden door mensen, die niet aan de criteria beantwoorden of als ruimtes slecht gebruikt worden of alleen als opslag dienen.

Welke instrumenten heb je voorhanden.

- Het wordt lastig als je bijvoorbeeld een inkomenstoets hanteert: mensen bezetten een goedkope ruimte terwijl ze een duurdere ruimte kunnen betalen. Hoe wil je dat toetsen? We merken in toenemende mate dat privacy gevoelige informatie niet gedeeld wordt of gedeeld mag worden.
- Je kunt ook toetsen of de kunstenaar nog beantwoordt aan de criteria.
- Een minder vergaande vorm is het instellen van prijsdifferentiatie tussen de panden en mogelijk ook binnen de panden.
- Doorstroming is aan de orde als er ook ruimtes zijn waarheen doorgestroomd kan worden. Dat betekent dat die zorg gedeeld moet worden met andere vastgoedorganisaties als woningbouwcorporaties. Structureel is dat het beste instrument van doorstroming, er valt wat te kiezen.
- Tenzij je stelt dat bij Ateliers Tilburg alleen voor bepaalde duur van drie of vijf jaar een atelier gehuurd kan worden. Ook daarover wordt verschillend gedacht.

Kortom, in overleg met diverse partijen / belanghebbenden waaronder met name starters die van de kunstvakopleidingen afstuderen wordt een notitie geproduceerd in 2018.

Hoofdstuk 5. Communicatie en PR.

December 2017 hebben we onze nieuwe website digitaal gelanceerd. Alle panden krijgen prominent aandacht met hun ateliers, de agenda en de cursussen en workshops.

Met de nieuwe site willen we meer bereiken, het is bedoeld als basis van onze communicatie, verzamelpunt van leuke verhalen, informatie over de panden maar ook willen we vooral laten zien wat er in de panden gebeurt. Er staat een culturele agenda in en het is de bedoeling, dat onze huurders een grote rol spelen in het

aanleveren van het nieuws. We werken aan een netwerk van communicatiemedewerkers uit de panden.

Alle kunstenaars krijgen een eigen profiel, waarbij hun pand uiteraard vernoemd wordt en meteen een link gemaakt wordt met de eigen pagina.

De lege ateliers worden met foto en relevante informatie geplaatst. Voorheen waren we veel tijd kwijt met alleen al het doorgeven van dit soort informatie. De lege ateliers blijven 2 weken open voor reacties. Hierna wordt gekeken wie de meeste aanspraak mag maken op het atelier. We kijken naar de plaats op de wachtlijsten, de mogelijkheden (en beperkingen) van de ruimte en naar de specifieke eisen van de kandidaat.

De site is veel dynamischer, overzichtelijker en transparanter geworden. Ze is opgezet om te dienen als communicatie middelpunt van onze organisatie en dus continue in beweging.

Het onderdeel "Brood op de Plank" als best gelezen item is doorgezet, interviews door Karien Verhappen met kunstenaars over de brandende kwestie: hoe regel jij dat nou, dat er met jouw kunst brood op de plank komt?

Nieuwsbrieven

We gebruiken Laposta als medium om onze nieuwsbrieven te versturen, dit doen we alleen als er nieuws is. Van ons dus geen spam. Wel kan je minstens elke 2 maanden een digitale nieuwsbrief verwachten.

Social Media

Met het opzetten van de nieuwe website zijn de social media er een beetje bij ingeschoten. Er is een Facebook en een Instagram account waar wel op gepost wordt. Daar zit ruimte voor verbetering. Punt om aan te werken.

Publiciteit

Naast de eigen media zien we ons met regelmaat terug in de media van samenwerkingspartners en in de publiciteit. Toen het Cultuurplan bekend gemaakt werd was er veel aandacht voor de Stad van makers en de extra middelen voor ateliers en broedplaatsen. Ook voor het Makersfonds waaruit o.a. kunstenaars uit de Ateliers gesteund worden.

Het gastatelier voor Sanne Rambags leverde veel publiciteit op. En de Schatkamer bij Goretti en Van Dusseldorp stond uitgebreid in het Brabants Dagblad, Stadsnieuws en Tilburgse Koerier.

Ateliers Tilburg zoekt ook zelf de publiciteit op als er bijvoorbeeld sprake is van een nieuw pand zoals in de Rozenstraat. Ook wil ze graag haar mening geven ten faveure van kunstenaars: “laat kunstenaars plein nieuw leven inblazen” kopte het BD. Een pleidooi van Ateliers Tilburg om het Koningsplein met inzet van kunstenaars te veranderen in een levendig plein.

Het gastatelier 2016 – 2017 is gegaan naar Britt van Kruchten, afgestudeerd aan de opleiding ArtCoDe, Art, Communication and Design van Fontys. In het voorjaar kreeg Britt een mooie baan aangeboden in België en is het atelier in de verhuur gegaan.

De werkorganisatie wordt dagelijks gebeld met vragen van uiteenlopende aard. Men wil iets weten of een advies of een verwijzing. Vaak m.b.t. tijdelijke ruimte voor een project of een presentatie. De nieuwe website voorziet behoorlijk veel in deze behoefte.

Omdat ie leuk is melden we 1 vraag: “kunt u zeggen of dit schilderij echt is en wat het waard is?”

Hoofdstuk 6

Personeel en Organisatie.

Dit jaarverslag begon met de opmerking dat 2017 in veel opzichten een memorabel jaar was. Ten aanzien van dit onderwerp is het woord “turbulent” beter op z’n plaats. De twee beheerders in vaste dienst zijn beiden een groot deel van het jaar geblesseerd geweest. In een fase dat de grote wisseling van panden speelde. Het moeten opgeven van 3 panden en het in beheer nemen en geschikt maken van 2 grote nieuwe locaties leverde een hectische periode op. Met dank aan de nieuwe beheerder, overige medewerkers en een goed netwerk van vrijwilligers heeft dat positief uitgekapt.

Helaas belandde ook de medewerkster communicatie en ruimteverhuur in de ziektewet. Toen duidelijk werd dat dat een langlopend verhaal zou worden is vervanging geregeld ook met inzet van medewerkers op projectbasis.

In 2017 hebben we onder dank afscheid genomen van de bestuursleden Mark Stalpers (onderscheiden met de Gouden Speld van de Gemeente Tilburg) en Roger Henkens. We zijn blij met Tim van der Avoird die is toegetreden tot het bestuur en de architecten Ad Roefs en Jan Couwenberg als adviseurs van het bestuur.

Medio 2017 heeft Jesse van der Veeke, vrijwilliger inzake web gerelateerde en social media projecten, afscheid genomen. Hij gaf aan met veel voldoening gewerkt te hebben. Hij is in september begonnen met een opleiding aan de Pabo.

De organisatie van Stichting Ateliers en de stichtingen die onder haar ressorteren is in 2016 omgezet in een personele unie van stichtingen. In 2017 is gesproken over de omzetting van de juridische structuur van een bestuur naar een Raad van Toezicht. De meningsvorming daaromtrent heeft nu nog niet geleid tot besluitvorming.

De foto’s in dit jaarverslag zijn van:

Kim Pattiruhu p.7

Karel en Linda Ontwerpers p.10

Martine Taks p.11 en p.14

Het schema op p. 12 is van Rosalina Jager.

Tekst en redactie: Alex van Zundert.